

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет освітніх наук та мистецтв

Кафедра мистецтв

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Стрітьєвич Т.М.

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГАРМОНІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Освітня програма «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)»

(назва)

Форма навчання денна

(денна, заочна,)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Гармонія** розроблена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) спеціальності 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня **бакалавр** за спеціальністю 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Розробники: доцент кафедри мистецької освіти, кандидат педагогічних наук, доцент Кулікова С. В.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри мистецтв

Протокол від «_26_»__серпня__2025__ року № 1

Завідувач кафедри мистецтв _____ Стрітьєвич Т.М. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни «Гармонія» для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. ЦДУ імені В. Винниченка, 2025. 14 с.

Ó Кулікова С. В., 2025 рік
Ó ЦДУ імені В. Винниченка,
2025 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність: <u>014 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		2-й	
Семестр			
3		4	
Загальна кількість годин – 90		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійна програма <u>Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</u> _____ (шифр і назва)	12 год.	
		Практичні, семінарські	
		22 год.	
		Лабораторні	
	Рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	год.	год.
		Самостійна робота	
		56 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		залік	екзамен

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є надання студентам відомостей з історії та теорії гармонії, навчити аналізувати твори з використанням різних гармонічних засобів, навчити використовувати гармонічні прийоми в практичній діяльності (в процесі написання власних композицій, аранжування чи музикування), сприяти культурному і професійному розвитку студентів.

Завдання:

- освоєння студентами теоретичних знань про закономірності музичної гармонії її елементи та функціональні зв'язки.
- розвиток практичних навичок гармонічного аналізу музичних творів та гармонізації мелодій.
- формування уявлення про історичний розвиток гармонії та її стильові особливості в музиці різних епох.
- підготовка студентів до творчого застосування гармонічних знань у власній музичній діяльності будь то композиція аранжування чи виконання.
- виховання музичного слуху та здатності до розрізнення та розуміння гармонічних структур.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні питання у галузі мистецької освіти та художньо-комунікаційної діяльності, що передбачає застосування системи інтегрованих психолого-педагогічних, музично-виконавських та арткомунікаційних компетентностей.

Загальні компетентності.

ЗК 1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 3. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Здатність до критичного мислення.

Спеціальні фахові компетентності

ФК 1. Здатність користуватися сучасними категоріями мистецької освіти, термінологічно-понятійним апаратом музичного мистецтва.

ФК 2. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки культурологічних, мистецтвознавчих, музично-педагогічних, арт-комунікаційних та частково-методичних понять.

ФК 5. Здатність до самопроектування, рефлексії, емпатійно-діалогового спілкування; дотримання етичних норм та толерантності у міжособистісній взаємодії між учасниками освітнього процесу та здатність до альтернативного вибору художньо-комунікативних стратегій.

ФК 6. Здатність до розуміння ціннісних основ музичного мистецтва та його ролі у розвитку духовно-творчої особистості, її самоактуалізації, самовираження та самореалізації у різних видах творчо-комунікаційної діяльності.

ФК 9. Здатність до оперування авторською спроможністю у процесі творення та презентації художньо-творчих проєктів.

ФК 10. Здатність використовувати наукові підходи до розв'язання завдань у галузі музичної освіти і виховання; застосовувати традиційні та інтерактивні форми, методи і прийоми роботи з музично-інструментальними, вокально-хоровими колективами, солістами та мистецтвознавчими художньо-творчими гуртками.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- ПРН 2. Володіє фундаментальними знаннями з музично-теоретичних, вокально-хорових та інструментальних дисциплін професійного спрямування.
- ПРН 4. Дотримується системи духовних, професійно-педагогічних, етико-естетичних, мистецьких цінностей у навчально-виховній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва
- ПРН 7. Виявляє критичне мислення у розв'язанні професійних та соціокультурних завдань.
- ПРН 9. Здатний реалізовувати положення НУШ у майбутній професійній діяльності.
- ПРН 10. Володіє здатністю до аналізу, самоаналізу, синтезу, узагальнення, оцінки та самооцінки у професійній діяльності.
- ПРУ 2. Застосовує категоріально-термінологічний апарат музичного мистецтва, основні концепції, теорії, методичні системи, технології мистецької педагогіки у навчально-виховному процесі.
- ПРУ 3. Використовує фундаментальні знання з музично-теоретичних, вокально-хорових та інструментальних дисциплін у процесі музично-педагогічної діяльності.
- ПРУ 5. Інтегрує складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування у музично-педагогічній діяльності (у процесі художнього сприймання, інтерпретації, творення, роботі з інструментальними, вокально-хоровими колективами), різних видах художньої комунікації.
- ПРУ 7. Володіє комплексом гностично-пізнавальних, творчо-проектувальних, художньо-комунікативних умінь, уміє встановлювати художню комунікацію з учнівською аудиторією.
- ПРУ 9. Критично мислить, аналізує, узагальнює, самостійно вирішує професійні та художньо-творчі завдання
- ПРК 1. Демонструє толерантне ставлення до загальнолюдських, національних, особистісних, мистецьких цінностей.
- ПРК 4. Розуміє значущість мистецтва в духовно-творчому розвитку особистості учня, цінує полікультурність і поліхудожність світу, здатний керуватися у своїй діяльності сучасними принципами полікультурної толерантності, діалогу і співробітництва.
- ПРА 1. Здатний учитися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.
- ПРА 2. Здатний створювати освітнє духовно-творче арткомунікаційне середовище.
- ПРА 3. Відповідальний за створення позитивного психологічного клімату, забезпечення процесу виховання і навчання всіх учнів, їх розвиток і саморозвиток, творче самовираження і самореалізацію незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Гармонія як важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Чотириголосний виклад тризвуку.

Тема 2. Ладо-функціональна система головних тризвуків. Сполучення головних тризвуків.

Тема 3. Гармонізація мелодії тризвуками головних ступенів. Переміщення тризвуків.

- Тема 4.** Гармонізація басу.
- Тема 5.** Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі
- Тема 6.** Гармонічна будова періоду. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд.
- Тема 7.** Секстакорди головних тризвуків.
- Тема 8.** Домінантсептакорд. Загальні відомості про D⁷, D⁹.
- Тема 9.** Септакорд II ступеня та його обернення.
- Тема 10.** Септакорд VII ступеня та його обернення.
- Тема 11.** Подвійна домінанта.
- Тема 12.** Загальні відомості про відхилення та модуляцію.
- Тема 13.** Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.
- Тема 14.** Затримання.
- Тема 15.** Органний пункт.
- Тема 16.** Мажоро-мінорна система. Ступені спорідненості тональностей.
- Тема 17.** Модуляції в далекі тональності.
- Тема 18.** Енгармонічні модуляції.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Цифрові музичні ресурси в освіті												
Тема 1. Гармонія як важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Чотириголосний виклад тризвуку.		2				3						
Тема 2. Ладо-функціональна система головних тризвуків. Сполучення головних тризвуків.						3						
Тема 3. Гармонізація мелодії тризвуками головних ступенів.			2			3						

Переміщення тризвуків.												
Тема 4. Гармонізація басу			2			3						
Тема 5. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі			2			3						
Тема 6. Гармонічна будова періоду. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд		2				3						
Тема 7. Секстакорди головних тризвуків.			2			3						
Тема 8. Домінантсептакорд. Загальні відомості про D ⁷ , D.		2	2			3						
Тема 9. Септакорд II ступеня та його обернення.			2			3						
Тема 10. Септакорд VII ступеня та його обернення			2			3						
Тема 11. Подвійна домінанта.		2	2			3						
Тема 12. Загальні відомості про відхилення та модуляцію		2				3						
Тема 13. Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.		2				3						
Тема 14. Затримання.			2			3						
Тема 15. Органний пункт.						3						

Тема 16. Мажоро-мінорна система. Ступені спорідненості тональностей						3						
Тема 17. Модуляції в далекі тональності						4						
Тема 18. Енгармонічні модуляції.			2			4						
Усього годин		12	22			56						

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гармонія як важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Чотириголосний виклад тризвуку	2
2	Гармонічна будова періоду. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд	2
3	Домінантсептакорд. Загальні відомості про D ⁷ , D ⁺	2
4	Подвійна домінанта.	2
5	Загальні відомості про відхилення та модуляцію	2
6	Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.	2
	Разом	12

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гармонізація мелодії тризвуками головних ступенів. Переміщення тризвуків.	2
2	Гармонізація басу	2
3	Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі	2
4	Секстакорди головних тризвуків	2
5	Домінантсептакорд. Загальні відомості про D ⁶ , D ⁺	2
6	Септакорд II ступеня та його обернення	2
7	Септакорд VII ступеня та його обернення	2

8	Подвійна домінанта.	2
9	Затримання.	2
10	Енгармонічні модуляції.	2
	Разом	22

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Гармонія як важливий складовий елемент музичної мови. Основні типи фактури. Чотириголосний виклад тризвуку.	2
	Тема 2. Ладо-функціональна система головних тризвуків. Сполучення головних тризвуків.	2
	Тема 3. Гармонізація мелодії тризвуками головних ступенів. Переміщення тризвуків.	2
	Тема 4. Гармонізація басу.	2
	Тема 5. Стрибки терцієвих тонів у сопрано та тенорі	2
	Тема 6. Гармонічна будова періоду. Каденції. Кадансовий квартсекстакорд.	2
	Тема 7. Секстакорди головних тризвуків.	2
	Тема 8. Домінантсептакорд. Загальні відомості про D ⁷ , D ⁹ .	2
	Тема 9. Септакорд II ступеня та його обернення.	2
	Тема 10. Септакорд VII ступеня та його обернення.	2
	Тема 11. Подвійна домінанта.	2
	Тема 12. Загальні відомості про відхилення та модуляцію.	2
	Тема 13. Деякі особливості гармонії в музиці XVII-XX століть.	
	Тема 14. Затримання.	2
	Тема 15. Органний пункт.	2
	Тема 16. Мажоро-мінорна система. Ступені спорідненості тональностей.	2
	Тема 17. Модуляції в далекі тональності	4
	Тема 18. Енгармонічні модуляції	4
	Разом	56

4.6. Методи навчання

Методи навчання навчальної дисципліни «Гармонія» охоплюють широкий спектр підходів, спрямованих на ефективне засвоєння студентами теоретичних знань та розвиток практичних навичок. Серед них виділяють:

Лекційний метод – представлення теоретичного матеріалу, пояснення основних понять, закономірностей та правил гармонії. Викладач використовує

вербальні пояснення, демонстрацію нотних прикладів, а іноді й аудіовізуальні матеріали.

Практичні заняття (семінари) – застосування отриманих теоретичних знань на практиці. Це включає розв'язання гармонічних задач, виконання вправ з голосоведення, гармонізації мелодій, аналізу гармонічної структури музичних творів. Часто використовується робота біля дошки, колективне обговорення рішень.

Метод аналізу музичних творів – детальне вивчення гармонії в конкретних музичних прикладах різних епох та стилів. Студенти вчаться визначати акорди, їх функції, гармонічні звороти, модуляції та інші гармонічні засоби, які використовував композитор. Це сприяє розвитку аналітичного мислення та розуміння практичного застосування гармонічних правил.

Метод сольфеджування та слухового аналізу – розвиток музичного слуху та здатності розрізняти гармонічні співзвуччя та послідовності на слух. Студенти співають гармонічні звороти, визначають на слух акорди, їх вид та функцію, а також гармонічні зміни в музичних фрагментах. Це критично важливо для інтуїтивного розуміння гармонії.

Метод письмових завдань (домашніх робіт) – самостійне виконання студентами гармонічних вправ, написання гармонічних послідовностей, гармонізація мелодій за заданими умовами. Це дозволяє закріпити матеріал та розвинути навички самостійної роботи.

Метод імпровізації та композиції – заохочення студентів до створення власних гармонічних послідовностей, гармонізації власних мелодій або навіть невеликих композицій. Це розвиває творчий підхід до гармонії та сприяє кращому її засвоєнню.

Метод дискусії та обговорення – активне спілкування між студентами та викладачем щодо складних питань гармонії, обмін думками та аргументами, що сприяє глибшому розумінню матеріалу.

Використання комп'ютерних програм та інтерактивних ресурсів – застосування спеціалізованих програм для візуалізації акордів, їх обернень, голосоведення, а також для слухових тренажерів, що робить процес навчання більш наочним та інтерактивним.

Ці методи, застосовані в комплексі, забезпечують всебічне та глибоке вивчення гармонії, розвиваючи як теоретичні знання, так і практичні навички майбутніх музикантів.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;

- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

У разі, якщо здобувач подав декларацію про визнання результатів неформального та /або інформального навчання стосовно певного освітнього компонента ОП, оцінювання відбувається відповідно до Порядку визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира

Винниченка (затвердженого вченою радою університету, протокол № 9 від 26 грудня 2022 р.).

Результати навчання та компетентності, що можуть бути визнані в межах цього освітнього компонента, можна досягати та здобувати в системі неформальної освіти під час участі в тренінгах, майстер-класах, семінарах, вебінарах, дистанційних курсах, стажуваннях тощо, що підтверджено відповідним документом (дипломом, сертифікатом, свідоцтвом под.). – пункти 1.5, 1.6, 1.9, 1.10 названого Порядку.

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Література до вивчення дисципліни

1. Барська З. Гармонічне сольфеджіо. На основі української музики. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. 80 с.
2. Бондаренко Т.О., Котляревський І.А., Пясковський І.Б., Самохвалов В.Я., Чижик І.О. Лекції з теорії гармонії. Навчальний посібник для вищих мистецьких навчальних закладів. НМАУ ім. П.І. Чайковського. Житомир, 2018. 352 с.
3. Вознюк. П. Т., Поляковська С. П. Гармонія: Навчально-методичний посібник. К.: Музична Україна, 2018. 144 с.
4. Дубінець І. В. Гармонія (модульний курс): навч. посіб для студ. вищ. навч. закл. Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т психол.-пед. освіти та мистец., Каф. муз. виховання. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 251 с.
5. Лемішко М. М. Гармонія. Частина І. Діатоніка. Вінниця: Нова книга, 2007. 164 с.
6. Лемішко М. М. Гармонія. Частина ІІ. Хроматика. Вінниця: Нова книга, 2016. 216 с.
7. Пришляк Н.І. Хрестоматія з гармонічного аналізу (на матеріалі української музики). Ужгород, 2013. 84 с.
8. Скуратовський В. Задачі з гармонії. Частина І. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2010, 170 с.
9. Скуратовський Володимир. Задачі з гармонії. Частина ІІ. Дніпропетровськ: Юрій Сердюк, 2017. 146 с.

Інформаційні джерела в мережі інтернет

www.musicfancy.net/
<https://muzabetka.com.ua/>
<http://arts-library.com.ua/>
www.nbuv.gov.ua
<http://www.lafamire.com>
<http://www.7not.ua>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту»,

«Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка».

Примітки:

- 1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.*
- 2. Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
- 3. Формат бланка – А4 (210 × 297 мм).*